

Riigikogu rahanduskomisjoni istungi protokoll nr 176

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 06. oktoober 2025

Algus 11.15, lõpp 13.00

Juhataja: Annely Akkermann (esimees)

Protokollija: Vivian Põld (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Diana Ingerainen, Aivar Kokk, Andrei Korobeinik, Maris Lauri, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Aivar Sõerd, Tanel Tein, Mart Võrklaev

Komisjoni ametnikud: Tiina Licht (nõunik-sekretariaadijuhataja), Andres Ando (nõunik), Kristo Varend (nõunik), Epp-Sandra Satsmann (konsultant)

Puudus: Martin Helme

Kutsutud: kliimaminister Andres Sutt, ministri nõunik Emma Kruusmäe, Kliimaministeeriumi kantsler Marten Kokk, finantsosakonna nõunik Liivi Fuchs (2. päevakorrapunkt); justiits- ja digiminister Liisa-Ly Pakosta, Justiits- ja Digiministeeriumi kantsler Tiina Uudeberg, eelarvejuht Kairi Sirkel, IKT rahastamise talituse juhataja Margo Keerme, (3. päevakorrapunkt), Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna juhataja Kadri Tali, finantstalituse juhataja Viola Mäemurd ja strateegiatalituse nõunik Rando Kängsepp (2.-3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud 2026. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (737 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine. Osaleb kliimaminister Andres Sutt
3. Vabariigi Valitsuse algatatud 2026. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (737 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine. Osaleb justiits- ja digiminister Liisa-Ly Pakosta
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu rahanduskomisjoni nädala (06.10.2025-12.10.2025) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 6.10.2025 kell 11.15

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud 2026. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (737 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine. Osaleb kliimaminister Andres Sutt
3. Vabariigi Valitsuse algatatud 2026. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (737 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine. Osaleb justiits- ja digiminister Liisa-Ly Pakosta
4. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 7.10.2025 kell 14.00

1. Vabariigi Valitsuse algatatud 2026. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (737 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine. Osaleb välisminister Margus Tsahkna
2. Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise tulu- ja kapitalimaksudega topeltmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise ja maksupettuste tõkestamise lepingu ja selle juurde kuuluva protokolliga ratifitseerimise seaduse eelnõu (718 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine
3. Arvamuse andmine riigikaitsekomisjonile tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu (668 SE) kohta
4. Hasartmänguseaduse, hasartmängumaksu seaduse, hasartmängumaksu seaduse muutmise seaduse ja kultuurkapitali seaduse muutmise seaduse eelnõu (728 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine
5. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Annely Akkermann, Diana Ingerainen, Aivar Kokk, Andrei Korobeinik, Maris Lauri, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Aivar Sõerd, Tanel Tein, Mart Võrklaev).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud 2026. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (737 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine. Osaleb kliimaminister Andres Sutt.

Andres Sutt andis ülevaate valitsemisala eelarvest ning olulisematest tegevustest 2026. aastal. Lisa 1.

Kliimaministeeriumi planeeritava 2026. aasta eelarve on kokku 1 540 eurot, millest piirmääraga vahendeid on 388 mln eurot. Ülejäänud osa moodustavad arvestuslikud (63 mln eurot) ja tuludest sõltuvad kulud (1 089 mln eurot).

Kliimaministeeriumi valitsemisala tegevuspõhise eelarve kuludest moodustavad ligikaudu 53% välisvahendid. Suurimad allikad on Euroopa Liidu struktuurifondid (365 mln eurot) ning Euroopa Ühendamise Rahastu (CEF, 266 mln eurot). Siseriiklikest vahenditest tuleb 34% kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute (LHÜ) müügist saadud tuludest.

2026. aasta eelarves moodustavad suurima osa muud toetused (65%), mis on valdavalt kaetud tuludest sõltuvate vahenditega – välisfondid ja LHÜ müügitulud. Investeeringute eelarve on 327 mln eurot moodustades 21% eelarvest. Tööjõu- ja majandamiskuludeks on kavandatud 195 mln eurot ehk 13% eelarvest, millest piirmääraga eelarvest kaetakse 171 mln eurot ehk 87%.

Eelarve dünaamika ei hõlma alates 2028. aastast uue perioodi Euroopa Liidu rahastust, kuna selle jaotamise otsused ei ole veel tehtud.

Aivar Kokk küsis, kas pärast 2026. aastat ei maksa riik enam Eesti Raudteele tegevustoetust ega kata kahjumit. Kui jah, siis kust tuleb edaspidi vajaminev rahastus ja kes katab praegu kulu, et raudtee valmib kaks aastat hiljem.

Annely Akkermann selgitas, et Eesti Raudtee rahastust puudutavale küsimusele edastab taristuminister Kuldar Leis kokkulepitult kirjaliku vastuse.

Andres Sutt vastas, et kahjumi katmine on seadusest tulenev kohustus.

Liivi Fuchs lisas, et järgmise aasta eelarves on vahendeid 38 miljonit eurot. 2027. aastast alates eraldatakse see summa Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist.

Aivar Sõerd palus välja tuua valitsemisala eelarve revisjoni tulemused ja nimetada neli kuni viis olulisemat kuluartiklit, mida kärbiti ja millises summas.

Kadri Tali vastas, et eelmisel aastal osalesid nulleelarve revisjonis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Sotsiaalministeerium ning Rahandusministeerium. Kliimaministeerium ei ole seni veel protsessis osalenud. Oktoobris oleme kokku leppimas

Kliimaministeeriumi ametnike ja juhtkonnaga metoodikas ja tegevusplaanis. Järgmise aasta augustis, eelarvearutelude raames, saame juba tutvustada revisjoni tulemusi ning sellele tuginedes on valitsusel võimalik teha otsuseid tõhustamismeetmete osas.

Diana Ingerainen küsis Sigade Aafrika katku tõrje, meetmete ning kokkulepete kohta.

Andres Sutt vastas, et on nii kokkulepped kui ka ellu viidud konkreetseid tegevused. Näiteks juba septembris oli metssigade küttimine 2,3 korda suurem kui eelmisel aastal samal ajal.

Keskkonnaametil on nüüd kasutada võimekad droonid, millega saab ka pimedas tuvastada metssigade liikumist ja seakarju, võimaldades jahimeestel efektiivsemalt ka öösel küttida.

Lisaks makstakse iga kütitud metssea eest jahipiirkonna kasutajale 65 eurot küttimistoetust.

Nende sammudega oleme tegelenud koostöös regionaal- ja põllumajandusministriga.

Metssea populatsiooni reguleerimine on keeruline küsimus, millele ei ole lihtsat ega ühest lahendust. Me tegeleme aktiivselt selle haldamisega, kuid tuleb arvestada, et liiga väikese populatsiooni korral võib see kaasa tuua soovimatuid tagajärgi, näiteks suurkiskjate liikumise ja toiduotsingu asulate lähedusse.

Maaelu- ja keskkonnakomisjonis toimub põhjalikum arutelu selle teema osas 7. oktoobril.

Riina Sikkut tundis huvi Eleringile vesinikutransiidi taristu jaoks eraldatava rahastuse kohta ning küsis 1. jaanuaril 2027. aastal loodava tuumaregulaatori kohta.

Andres Sutt vastas, et Põhja-Balti vesinikukoridor on riikidevaheline projekt, mis ühendab kuut Läänemereäärset riiki Soomest Saksamaani. Projekt on lisatud Euroopa oluliste piiriüleste projektide nimekirja ning praegu saab ka teostatavusuuringute läbiviimiseks 50% kaasrahastust. Torustikke veel ei ehitata, kuid juba on vesiniku kasutamise osas arvamused lahknevad. Üks grupp peab projekti utoopiliseks ja arvab, et see ei realiseeru kunagi, teine usub, et tegemist on tulevikuperspektiiviga, tehnoloogia on olemas, kuid hetkel veel teostamatu väikese mahu tõttu. Vesinikul on tulevikus kindlasti oluline roll süsinikuheite vähendamisel ning Eesti jaoks on strateegiliselt oluline selles projektis osaleda.

Tuumaregulaatori loomise maksumus on 400 000 eurot ning selle raames on planeeritud seitse ametikohta. Hetkel on funktsioon jaotunud erinevate ministeeriumide vahel, uut ametit ei ole plaanis luua. Esiatselt on kokku lepitud, et tuumaregulaator paikneks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametis (TTJA), kus juba on olemas vajalik kompetents erinevate lubade väljastamise ja järelevalve teostamise osas. Oluline on, et tuumaregulaator oleks eelarveliselt ja juhtimisasas otsustusõiguses sõltumatu. Täpsemad sätted tuleb veel kooskõlastada Rahvusvahelise Aatomenergia Agentuuriga, kes hindab kõigi riikide seadusandlust rahvusvahelise praktikaga vastavuses. Eelnõu esitleme Riigikogule järgmise aasta esimeses pooles.

Marten Kokk lisas, et kohtumisel Omaani vastava ministriga tõstatus selgelt, et vesinik on nende energeetika tuleviku keskne fookus. Samuti on muljetavaldav, kuidas Euroopa Liit on välja töötanud põhjaliku ja selge strateegia vesiniku kasutuse arendamiseks, mis kinnitab vesiniku rolli jätkusuutliku energiaallikana globaalsel tasandil. Eesti peaks kindlasti uuringutes osalema.

Aivar Sõerd küsis suurkiskjate populatsiooni reguleerimiseks seatud küttimismahtude mõõdiku ning riigimetsa pindala osakaalu ja arvestusmetoodika muutuste kohta.

Andres Sutt vastas, et populatsiooni reguleerimiseks seatakse küttimismaht lähtudes sellest, kuidas populatsiooni suurus looduses muutub. Näiteks saab järgmise aasta eesmärgi selgelt paika panna just selle alusel, kuid pikemaajaline suurkiskjate populatsiooni areng aastatel 2027, 2028 või 2029 on ettearvatu. Oluline on, et meil oleks ühtne ja kokkulepitud metoodika, mille alusel küttimismaht saab kokku lepitud. Küsimus, kas see peaks olema mõõdik või sihttase riigieelarve seletuskirjas, on tõesti mõttekoht, võib-olla see ei sobitu

tegelikult sinna.

Mis puudutab riigimetsa pindala, siis definitsioonid on iga näitaja juures kõige olulisemad ning seletuskirjas on detailselt lahti kirjutatud, mida on definitsioonides muudetud. Kui oleme sihi seadnud ühelt poolt majandusmetsade osatähtsusele kogu metsamaast ning teiselt poolt kaitse all oleva maismaa protsendile kogu maismaast, siis on definitsioonide kokkuleppimine ja nende selge kirjeldamine kindlasti vajalik. Seetõttu arvan, et see mõõdik on igati sobiv ja kohane. Tihtipeale mõõdik, kas tehti või jäi tegemata on tegelikult päris hea. Näitena võib tuua mõõdiku, kas 2030. aasta lõpuks sõidab kiirrong Tallinnast Pärnusse või ta ei sõida.

Kadri Tali märkis, et kui Kliimaministeeriumil on teada järgmise aasta küttemismahud, võiks riigieelarve seletuskirjas, kui see on asjakohane, lisada vastava mõõdiku iga aasta kohta järgmise aasta prognoosi alusel. Samas mõistame, et kogu nelja-aastase RES-i perioodi jooksul ei ole realistlik seda eesmärgistada. Seega oleks mõistlik kasutada mõõdikut eelkõige riigieelarve seletuskirjas ühe aasta perspektiivis.

Anneli Akkermann lisas, et kui rahanduskomisjon vaatab järgmisel kevadel ministeeriumite eelarvete täitmisi ja ülekandmisi, siis keskendutakse fokuseeritumalt ka olulisematele mõõdikutele.

Anneli Akkermanni sõnul on valdkondade kaupa nagu kliima, energeetika ja elurikkus näha, et järgmistel aastatel nende eraldised vähenevad. Ta palus selgitada, kuidas vähenevad eraldised mõjutavad seatud eesmärgi ja millised on plaanid mõju leevendamiseks.

Andres Sutt vastas, et kuna Euroopa Liidus algab uus eelarveperiood aastast 2028, siis sellepärast ei ole ettekandes aastate 2028-2029 eurorahade kohta midagi näidatud. Sellist langust päriselus kindlasti ei juhtu.

Aivar Kokk küsis, miks on turul kütuse müüja, kes ei täida biokütuse kohustust. See on kõigile avalik teave. Lisaks on soov teada, kelle jaoks Loodusmaja ehitatakse, kes on need ametid või organisatsioonid, kes sinna kolivad.

Andres Sutt vastas, et kohtuvaidlused on peetud ning kohus on otsuse teinud ja trahvid välja mõistnud. Mis puudutab Loodusmaja, siis sinna kolivad Loodusmuuseum ja Keskkonnaamet. Ministeerium sinna ei koli.

Anneli Akkermann tänas ministrit ja ametnikke ettekande esitamise ning küsimustele vastamise eest.

3. Vabariigi Valitsuse algatatud 2026. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (737 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine. Osaleb justiits- ja digiminister Liisa-Ly Pakosta

Liisa-Ly Pakosta andis ülevaate valitsemisala eelarvest, olulisematest tegevustest ja prioriteetidest 2026. aastal. Lisa 2.

Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala 2026. aasta kulude ja investeeringute eelarve kokku on 394 mln eurot, millest siseriiklikud vahendid moodustavad 84,5% ning välisvahendid 15,5%. Kasutatavast eelarvest 91,4% ehk 360 mln eurot on kulud (käibemaksuga) ja 8,6% ehk 34 mln eurot investeeringud (käibemaksuga). Tööjõu- ja majandamiskulud moodustavad valitsemisala eelarvest 72,2% (284,2 mln eurot) ja toetused 12,6% (50 mln eurot). 2026. aasta eelarve mahtude muutusi mõjutavad Vabariigi Valitsuse RES 2026-2029 kulumeetmed, mis hõlmavad nii lisavahendeid kui ühekordset kulude kärbet aastast 2026, lisaks kulude ja investeeringute ajatamist.

Valitsemisala 2026. aasta eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 49,9 mln eurot (11%).

Välisvahendite (ilma kaasfinantseerimiseta) eelarve väheneb kokku 27,7 mln eurot, välisvahendite kaasfinantseerimine väheneb 0,9 mln eurot, piirmääraga vahendite vähenemine on 25,3 mln eurot, tuludest sõltuvate kulude kasv 3,5 mln eurot ja arvestuslike kulude kasv 0,5 mln eurot.

Aivar Sõerd tundis huvi kohtute haldusreformi, 1 miljonilise euro täiendava lisakärpe vastu ja küsis, milliseid remonttööd plaanitakse edasi lükata ning missugune kohtuhoone suletakse. **Liisa-Ly Pakosta** vastas, et kohtute kärbe on ligikaudu 6 miljonit eurot. Samas täiendavat ehk lisakärbet kohtutele ei tule. Selle summa kokkuhoidmiseks tehakse muudatusi kohtuhalduses, muuhulgas suletakse osa kohtuhooneid. Näiteks Tallinnas suletakse halduskohtu hoone, mis asub Draamateatri kõrval. Selle tulemusel koondatakse töö kahest hoonest ühte.

Remonttööde osas oleme jõudnud kokkuleppele, et Riigi Kinnisvara AS-i senist lähenemist tuleb muuta. Seni kehtis praktika, et iga viie aasta tagant tehakse hoonetes sanitaarremont ja iga kümne aasta tagant kapitaalremont, sõltumata sellest, kas hoone seda tegelikult vajab või mitte. Näitena võib tuua Tartu vangla juhtumi, kus Riigi Kinnisvara AS (RKAS) plaanis välja vahetada ventilatsioonisüsteemi maksumusega 2,5 miljonit eurot, kuigi süsteem töötas korralikult ega vajanud väljavahetamist. Peale pikka arutelu jõuti kokkuleppele, et selline kulu ei ole põhjendatud. Tegemist ei ole seega investeeringute edasi lükkamisega, vaid remondivajaduste mõistlikumaks muutmisega. Seni kehtinud kord oli selgelt liialdatud. Mis puudutab ühte miljonit eurot, siis see on tõesti valdkonna täiendav kärbe. Oleme otsinud kõikvõimalikke viise, kuidas riigikaitset toetada ja oma kärpeülesannet täita. Selle ühe miljoni euro sisustame jooksvalt aasta jooksul, täpne jaotus asutuste vahel ei ole hetkel veel paigas. Mõõdiku, mis hindas, kui turvaliselt tunnevad inimesed end pimedal tänaval liikudes, jätsime välja tulenevalt eelmisel aastal rahanduskomisjonis toimunud arutelust, kus komisjoniliikmed leidsid, et see teema ei ole otseselt seotud Justiits- ja Digiministeeriumi töövaldkonnaga, vaid kuulub suuremal määral kohaliku omavalitsuse pädevusse.

Kadri Tali lisas, et käesoleval aastal on seletuskirjast välja jäetud tulemusvaldkonna ja programmide tasandi mõju mõõdikud. Praeguses seletuskirjas sisalduvad mõõdikud on ainult programmi tegevuse tasandi kohta, mis peaksid just ilmestama järgmise aasta eelarvet. Kui ministeeriumitel on vaja teha erinevate aastate kohta korrastusi, siis saab seda teha, lähtuvalt sellest, kas eelarve kasvab või kahaneb. Need mõjumõõdikud, mis on jäetud riigi eelarvestrateegiasse (RES), põhinevad arengukavade ja programmide eesmärkidel. Nende muutmine toimub koostöös partneritega ning on pikemaajalisem protsess.

Riina Sikkut märkis, et mõnede oluliste mõõdikute nagu tehisaru kasutusjuhtude või kaasaegse töökoha teenusele üle viidud asutuste arvu puhul on sihttasemest märkimisväärne mahajäämus. Samal ajal on valdkonna eelarve vähenemas. Ta küsis, kas mõõdikute saavutamine on ka väheneva eelarve tingimustes prioriteet. Kas eelarve sees suunatakse täiendavaid ressursse mõne eesmärgi täitmise kiirendamiseks või vaadatakse mõõdikud realistlikult üle vastavalt rahalistele võimalustele? Näiteks, kui sihiks on 95 asutust, kuid seni on üle viidud vaid 10 asutust, siis kui suur summa on uues eelarves selle eesmärgi täitmiseks kavandatud ning kui kaugele sellega jõutakse?

Liisa-Ly Pakosta vastas, et riigi arvutitöökoha projektiga alustati 2024. aastal kümne asutusega ning see oli teadlikult valitud lähtekoht, eesmärgiga hinnata lahenduse toimivust ja vajadusel protsesse kohandada. Initsiatiivi laiem eesmärk on tugevdada avaliku sektori küberturvalisust, mis on järjest suurenevate küberohtude kontekstis eriti kriitiline kogu Euroopas, sealhulgas Eestis. Lähtudes esialgse etapi tulemustest ja kogemusest, otsustas valitsus liikuda edasi plaanipäraselt ja 2026. aastaks on lahendusega liitumas juba 95 asutust. See tähendab, et pilootperiood on õigustanud end nii tehniliselt kui ka sisuliselt ning ühtlustatud IT-taristu suunas liikumine toetab paremini ka ressursside kasutuse efektiivsust ja infoturbe tagamist.

Mis puudutab lisavahendeid olemasolevatele ministeeriumidele, siis see sõltub täpsematest töökorralduslikest otsustest ja vajaduste hindamisest. Iga asutuse liitumine toimub koostöös

ning kooskõlas eelarvevõimaluste ja tehniliste valmisolekutega.

Tiina Uudeberg täiendas, et kokku sai lepitud nii, et riigiasutused liituvad ja annavad üle ka oma rahalised ressursid. Seega peaks see riigi jaoks olema nn nullsumma tehing. Rahalised vahendid tulevad asutustest, keda praegu ei teenindata ning vajadusel kaasatakse ka nende inimesed.

Liisa-Ly Pakosta lisas, et selle tulemusel peaks tõesti tekkima kokkuhoiuefekt, kuna klienditeenindus ja muud kesksed teenused koondatakse. Probleem on aga IT-kulude ebaühtlases kajastamises riigiasutustes, mis teeb täpse ülevaate keeruliseks. Tehisaru teemal on oluline paindlikkus, sest Euroopa Liidu uus strateegia toob kaasa muutusi, eriti andmekaitse ja suveräänsuse osas, mis mõjutab kasutusjuhtude arvu ja rahastust. Euroopa Liidu rahastusperioodi lõpp järgmisel aastal mõjutab samuti digiteenuste rahastust ja planeerimist.

Andrei Korobeinik küsis, kas tehisintellekti rakendamisel riigisektoris on olemas selge plaan ja strateegia või toimub tegevus pigem juhuslikult. Millal võiks eeldada, et konkreetsemad lahendused on kasutusele võetud ja süsteemid valmis?

Lisaks, kas eelnevalt mainitud summa, 400 miljoni euro puhul nähakse ka tegelikke kulude kokkuhoidu või töö efektiivsuse paranemist.

Liisa-Ly Pakosta vastas, et Justiits- ja Digiministeerium on valmis komisjoni liikmetega jagama valminud uuringut, milles toodi välja, kuidas kujunes kokkuhoiuks 410 miljonit eurot. Tehisaru puhul võiks märkida, et Eesti 2024. aasta tehisaruplaan on praeguseks ajale jalgu jäänud ning nüüd juhendatakse Euroopa Liidu 2025. aasta aprillis vastu võetud uuest strateegiast, mille väljatöötamisel ka Eesti aktiivselt osales. Eesti kuulub nende 16 EL liikmesriigi hulka, kes tehisaru valdkonnas tõsiselt tegutsevad. Säästu loodetakse saavutada 2027. aastast alates, kui riigieelarves hakatakse selgemalt seostama IT-kulude kasvu personalikulude vähenemisega. Samasugust lähenemist on rakendatud ka näiteks ruumikulude puhul. Seni on tehisaru küll protsesse kiirendanud, kuid halva andmekvaliteedi tõttu tuleb inimestel ikka käsitsi vigu parandada, mis ei võimalda veel soovitud kokkuhoidu saavutada.

Andrei Korobeinik küsis, kas tehisintellekti kasutuselevõttu riigis koordineeritakse keskse strateegia alusel või toimub see pigem hajusalt, iga asutuse või valdkondliku ministeeriumi kaupa. Kui eesmärk on saavutada 400 miljonit eurot kokkuhoidu aastaks 2030, peab see toimuma järk-järgult, alustades juba lähiaastatel märkimisväärsete summade säästmisega. Küsimuseks jääb, kas kokkuhoiu ajakava ja tekkimise plaan on selgelt paigas ning kelle vastutusel on protsessi juhtimine ja eesmärkide saavutamine – kas digiministri või kellegi teise pädevuses.

Liisa-Ly Pakosta vastas, et IT-arendustes saab kiiret kokkuhoidu saavutada, kui ei tellita samu lahendusi mitu korda, näiteks juturoboteid saab kord loodud platvormi baasil taaskasutada. Kulutõhusust aitab suurendada ka IT-juhtimise tsentraliseerimine.

Digiühiskonna arengukava lõplik valmimine annab loodetavasti selgema raamistiku ja põhimõtted, kuidas kulu-ja tulumudelit arvutada ning kuidas koordineeritus IT-arendustes toimima peaks.

See, et riigis on IT-kulud kasvanud ning samal ajal personalikulud ei ole vähenenud, on tegelik probleem. Selle lahendamiseks puuduvad hetkel tõhusad tööriistad, kuni riigieelarve struktuuri ei uuendata nii, et IT-kulud ja personalikulud oleksid selgelt eristatavad. Samas on kõik ministeeriumid selle enda ülesandeks juba saanud. IT-kulude kasv jätkub ka lähiaastatel, kuna vanast tarkvarast vabanemine ja tehisintellekti kasutuselevõtt toovad endaga kaasa täiendavaid kulutusi. Kõige olulisem ja samas IT-st veidi eemal olev küsimus on andmete kvaliteedi ja masinloetavuse tagamine, mis on tulevikus kriitilise tähtsusega.

Diana Ingerainen märkis, et arstide puhul võetakse tehnoloogilised võimalused kasutusse enne, kui reguleeriv raamistik jõuab järele. Kas plaanitakse seadust või regulatsiooni, mis selgitaks, kuidas tervishoiutöötaja võib AI-d oma infosüsteemides kasutada?

Liisa-Ly Pakosta vastas, et oktoobri lõpuks valmib juhend ja õige pea jõuab Euroopa Liidu tehisintellekti määruse ülevõtmise eelnõu ka Riigikogusse. Juhendis rõhutatakse, et vastutus jääb alati inimese kanda. Väiksematele ja keskmistele organisatsioonidele ning omavalitsustele oleme andnud lihtsustatud lahendused andmekaitse ja küberturvalisuse osas. Tehisintellekt, küberturvalisus ja andmekaitse moodustavad terviku, kus tehisintellekt on nagu veebileht või muu sarnane tööriist. Tulevikus vajame suveräänset tehisaruaarendust, mis nõuab rahastamist ja koostööd teiste EL liikmesriikidega.

Annely Akkermann küsis keskkete IT-teenuste osutamise kohta.

Kadri Tali vastas, et kulumudelite kasutus oleks kergem ja mugavam, siis selline lihtsustus tehti. Justiits-ja Digiministeerium, Sotsiaalministeerium, Siseministeerium ja Kliimaministeerium otsustasid oma teenustest IT-kulu välja võtta ning eelarvetes kuvada seda eraldi teenusena. Praegu tehakse koostööd ministeeriumidega tugiteenuste kataloogi ehk tugiteenuste klassifikaatori loomisel. See hõlmab mitte ainult IT-teenuseid, vaid ka personaliarvestust, raamatupidamist ning teisi teenuseid, mis toetavad põhilist poliitika sisulist kujundamist ja tegevuste elluviimist. Kui see kataloog valmis saab, saame edasi liikuda ka tugiteenuste läbipaistvama kuvamise suunas eelarvetes, et võimaldada nende omavahelist võrdlemist. Praegu käsitlevad ministeeriumid neid kulusid väga erinevalt, mistõttu on selline ühtlustamine oluline.

Annely Akkermann tänas ministrit ja ametnikke ettekande esitamise ning küsimustele vastamise eest.

Otsustati:

3.3 Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (poolt 5: Annely Akkermann, Diana Ingerainen, Maris Lauri, Tanel Tein, Mart Võrklaev; vastu 3: Andrei Korobeinik, Aivar Kokk, Riina Sikkut; erapooletuid 0).

Vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele (RKKTS) on muudatusettepanekute tähtajaks 10 tööpäeva.

4. Info ja muud küsimused

4.1. Annely Akkermann teavitas, et komisjoni liikmed saavad vajadusel uuendada eelarve infosüsteemile juurdepääsu luba. Rahandusministeerium edastab uuendatud juhise ja soovi korral viib läbi täiendava koolituse.

(allkirjastatud digitaalselt)
Annely Akkermann
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Vivian Põld
protokollija